

Pugam, jedna z nejvýznamnějších památek jihovýchodní Asie

má osm dnů, protože středa je rozdělena na dvě části). Věřící se u nich zastavují podle dne svého narození, dávají dary příslušnému Buddhovi a polévají ho vodou vždy o jednu hodinu více, než kolik je jim let.

Vlak? Jen pro otrlé

Barmské úřady mají nejraději, když si cizinci zaplatí zájezd u některé z místních cestovních kanceláří a jejich organizovaný pobyt v zemi pak podléhá jistým pravidlům. Rozhodnete-li se raději pro individuální turistiku,

počítejte s tím, že do některých oblastí (například pohraničí) nebudete vpustěni.

Pro cestu z Rangúnu dál na sever můžete kromě letadla použít i autobus nebo vlak. Jenže jízdu vlakem lze doporučit snad jen hodně trpělivým a otrlým cestovatelům. Poslední údržbu železnice nejspíš provedli ještě před svým odchodem z Barmy v roce 1947 Britové. Stav kolejí i vagonů tomu opravdu nasvědčuje. Vlak jezdí jednou dvakrát denně, průměrná rychlost je nizoučká a jízdní řády jsou pro jistotu psané v barmštině.

Pro individuální turisty se proto běžnější dopravou staly autobusy. Silnice, s výjimkou těch hlavních, jsou sice ve špatném stavu, ale ve srovnání třeba s kambodžskými ještě celkem ujdou. Horší je technický stav autobusů a pro našince nezvyklá četnost zastávek. Každou chvíli stojíte, do autobusu se nakládá zboží, řidič mění pneumatiky...

Rychlostní průměr se pohybuje okolo dvaceti kilometrů za hodinu, a tak na přejezd mezi dvěma vzdálenějšími místy vždy raději počítejte s celým dnem. Cestování autobusem, stejně jako třeba v barmských horách džípem, je každopádně zajímavým zážitkem – užijete si klidně i jízdu na střeše.

Noc bez světla

Druhé největší město v Barmě, poslední královské sídlo Mandalaj, bylo založeno až v roce 1857. Po bombardování během druhé světové války královský palác vyhořel a zůstaly z něj jen hradby a příkop obklopující pevnost. Nenechte si ale ujít prohlídku buddhistického chrámu na kopci nad městem.

Ukončete výstup a nástup, dveře se zavírají... Barmský autobus.

Zdržíte-li se v něm déle a dolů do města se vrátíte až po setmění, vnořte se ke svému zděšení takřka do tmy – na rozdíl od Rangúnu tady nefunguje ani sporadické veřejné osvětlení. Ulice plné děr a výmolů jsou tudíž velmi tmavé, jen tu a tam osvětlené žárovkami pouličních stánků. Motorky i kola jezdí rovněž bez světla, a tak jen občas nějaké auto osvítilo vrstvu prachu a vytvořilo scénu jako vystřiženou z nějakého exotického filmu.

Město bylo vystavěné systémem pravoúhlých ulic, ale protože jsou si velmi podobné a většinou postrádají značení, má turista s orientací ve tmě značné obtíže. Mnohdy nezbyvá nic jiného než si na cestu zpět do hotelu objednat rikšu.

Chrám, kam se podíváš

Skutečnou perlou Barmy je bývalé sídelní město první barmské říše Pugam (Bagan). Spolu s chrámy v Angkoru v Kambodži a Borobodur v Indonésii se Pugam řadí k největším památkám jihovýchodní Asie. Mezi 11. až 13. stoletím zde na rozloze čtyřiceti kilometrů čtverečních vyrostlo zhruba 4500 chrámů a stúp, z nichž se do dnešní doby zachovala takřka polovina.

Do Pugamu lze dorazit místní dopravou, doplnout trajektem po řece Iravádí nebo třeba přijet na kole. Z městečka Njaung U, kde lehce seženete ubytování, to je k hlavním památkám asi pět kilometrů. Pagody a chrámy míváte už i cestou.

Vystoupáte-li na některou z pagod, spatříte v rovinné krajině všude kolem samé chrámy a stúpy. Mnohé se vám budou zdát podobné, ale stejné nejsou. Některé stúpy mají zlatý povrch, jiné jsou oslnivě bílé a další se všem ostatním vymykají.

I zde však o sobě dává vědět vládnoucí režim. Přímou v archeologickém areálu postavila generály vlastněná turistická agentura hotelový komplex s vyhlídkovou věží, která bohužel výrazně narušila celkovou atmosféru a úžasnou panoramu Pugamu. ■

FRANTIŠEK VÍTEK

Kde se ubytovat

V každém větším městě v Barmě je několik hotelů nebo hostelů různé kvality i cenové úrovně (5 – 50 USD za pokoj za noc). S výjimkou Rangúnu není rezervace předem nutná. Při prohlídce pokoje si zkontrolujte, zda teče voda, případně zda funguje klimatizace (pokud je v ceně). Kvůli častým výpadkům elektřiny se doporučuje vzít si sebou baterku a svíčku. Oboje se dá koupit přímo v Barmě.

Zajímavosti

Barma, nebo Myanmar?

V roce 1989 nahradila vládnoucí vojenská junta dosavadní anglický název země Burma (česky Barma) názvem Myanmar, kterého se užívá i v barmštině. Transkripce slova je však nepřesná, protože koncové „r“ se nevyslovuje, a je vhodnější používat tvar „Myanma“ [myanmá]. Otázka názvu země však není vyřešena a má výrazný politický podtext.

Výměna peněz

Absurdní ekonomickou situaci Barmy dobře ilustruje výměna peněz: oficiální kurz je zhruba 6,7 barmského kyatu (čatu) za 1 USD, neoficiální kurz však kolem 1350 čatů! Po výměně nastává otázka, kam s balíkem peněz – nejvyšší barmská bankovka má totiž hodnotu 1000 čatů. Ubytování a vstupné do chrámů se musí platit v dolarech.

